

“В МЕНЕ СВІЙ СВІТ, СВОЯ ПОЗИЦІЯ”

бабусі Наталії Кузьмінішни, баби Марії, діда Івана Карповича. Все це мовностилістичне багатоголосся, яке він почув із “маминої мови”, підслухав із розмов родичів, сусідів, звичайних робітників, селян, вичитав у листах, впіймав, як то кажуть, “нальоту” — в автобусі чи в поїзді, в черзі, вихопив із газет, оголошень тощо, залишилось у записниках Івана Михайловича і назвалося “Дзюбізмами”. Та очевидно, що все це занотовувалося цілеспрямовано, “з прицілом” на “вжиття” в щось інше, художнє. Певен, ці нотатки, спалахи живої, “донецької” образної української мови давно просилися і зараз “мостяться” в художній твір — у новелу чи оповідання, бо я переконаний, що замислював цей творець “Дзюбізмів” колись та й написати якийсь епічний твір про свій рід і про людей свого краю.

А що вже казати про його невтолиму жадобу конспектування прочитаних наукових праць, художніх творів, журнальних і газетних статей (боронь Боже викинути якусь стару газету чи журнал!). Громадити книжки вдома, на дачі, будь-де, аби знайшлося маленьке місце для книжки — колосальна насолода, яка від передчуття усамітнення з книгою огортає його душу. Коли нарешті вдається Іванові Михайловичу вихопитися із чіпких лап різного роду посидінь-говорінь, тоді його охоплює гаряча нетерпеливість жаданої праці. Це спрага усамітнення проймає все його тіло, яке, наче застояний кінь, поривається на волю — до книги, до робочого стола! І він радісно тремтить від цієї омріяної насолоди бути сам із собою, в тиші, в солодкому змаганні з власною лінню. А хіба не варто видати окремо його “Дзюбізми”? Яке образне мислення, яке багатство метафоричного пізнання світу затаєне в цих згустках захоплення і обурення:

“Люди гомінким потоком розносили по вулиці жваву нудьгу.”

“Машина мчала польовою дорогою, і тінь від неї підмітала степ.”

“Бачив, як корчилася бідна українська мова у вустах учителя.”

“Так підтягнув попруги Пегасові, що той став задихатися.”

“Дятел довбав мідну таріль тиші.”

“Ліз за словом то в одну, то в другу кишеню, довго вивертав їх, але вони були порожні.”

“Слово зірвалося, як відро в колодязь”...

*Микола Жулинський
доктор філ. наук,
академік НАН України,
директор Інституту*

В Івана Михайловича свої порахунки з часом. Він буквально фізично відчуває, як час немилосердно стискає його життєвий простір, відбираючи різного роду засіданнями, тими ж презентаціями, зустрічами, домаганнями журналістів, виступами найдорожче - можливість усамітнитися і читати! Читати безкінечно і жадібно, занотовувати різноманітні джерела в надії, хоча й у неповному переконанні, що воно та колись пригодиться. А таки частенько ставало в пригоді зафіксоване те, що навіть і не відлунювало якоюсь реальною перспективою доречно підтвердити свою думку, заговорити промовистим фактом.

Я прямо-таки смакую його “Спогади і роздуми на фінішній прямій”. Стільки невичерпного мовного багатства *Іван Дзюба* там “наскладав”, занотовуючи діалоги, розповіді, окремі фрази своєї рідні — матері, батька, особливо діда Федора Анфимовича Кисіля і